

Opole, 12 stycznia 2015 r.

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI UCZELNIANEGO SYSTEMU
DOSKONALENIA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA
NA UNIWERSYTECIE OPOLSKIM
W ROKU AKADEMICKIM 2013/2014**

I. Informacje wstępne

Sprawozdanie jest podsumowaniem funkcjonowania Uczelnianego Systemu Doskonalenia Jakości Kształcenia w ramach poszczególnych obszarów podlegających monitorowaniu. Sprawozdanie zostało sporządzone w oparciu o informacje zawarte w dwóch sprawozdaniach, które zostały opracowane przez :

- Uczelnianą Komisję ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia
- Uczelnianą Komisję ds. Oceny Jakości Kształcenia

W sprawozdaniach tych zawarty został opis działań projakościowych prowadzonych w poszczególnych wydziałach i jednostkach ogólnouczelnianych. Poniżej przedstawiono działania zmierzające do zapewnienia jakości kształcenia w Uniwersytecie Opolskim w roku akademickim 2013/2014 oraz sformułowano rekomendacje w tym zakresie.

II. Uczelniany System Doskonalenia Jakości Kształcenia - powołanie nowej struktury

W roku akademickim 2013/2014 w Uniwersytecie Opolskim powołano Uczelniany System Doskonalenia Jakości Kształcenia (USDJK). Podstawę funkcjonowania USDJK stanowiły wydane w roku akademickim 2013/2014 wewnętrzne akty prawne:

- Zarządzenie nr 7/2014 Rektora Uniwersytetu Opolskiego z dnia 28 lutego 2014 r. w sprawie: Uczelnianego Systemu Doskonalenia Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Opolskim.
- Zarządzenie nr 8/2014 Rektora Uniwersytetu Opolskiego z dnia 28 lutego 2014 r. w sprawie powołania Pełnomocnika Rektora UO ds. Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Opolskim
- Zarządzenie nr 17/2014 Rektora Uniwersytetu Opolskiego z dnia 12 maja 2014 r. w sprawie: powołania Uczelnianej Komisji ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia i Uczelnianej Komisji ds. Oceny Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Opolskim
- Decyzja nr 4/2014 Prorektora ds. kształcenia i studentów z dnia 20 czerwca 2014r. w sprawie wprowadzenia wzorów sprawozdań Uczelnianego Systemu Doskonalenia Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Opolskim

- Zarządzenie nr 47/2014 Rektora Uniwersytetu Opolskiego z dnia 17 listopada 2014 r. w sprawie: wprowadzenia Regulaminu hospicacji zajęć dydaktycznych oraz wzoru kwestionariusza hospicacji zajęć w Uniwersytecie Opolskim.
- Zarządzenie nr 48/2014 Rektora Uniwersytetu Opolskiego z dnia 17 listopada 2014 r. w sprawie: wprowadzenia Procedur Jakości Kształcenia obowiązujących w Uniwersytecie Opolskim.

Podstawowe cele i zadania Uczelnianego Systemu Doskonalenia Jakości Kształcenia w roku akademickim 2013/2014 realizowane były przez Uczelniany Zespół ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia i wchodzące w jego skład Uczelnianą Komisję ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia oraz Uczelnianą Komisję ds. Oceny Jakości Kształcenia. W 2014 roku UZDJK rozpoczął prace związane z dostosowaniem dotychczas funkcjonujących rozwiązań i wewnętrznych aktów prawnych do znowelizowanej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i przepisów wykonawczych. Efektem tych prac jest:

- Uchwała Senatu UO nr 83/ 2012-2016 z dnia 27 listopada 2014 w sprawie dostosowywania programów kształcenia zgodnych z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego oraz Ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i Rozporządzeniem MNiSW z dnia 3 października 2014 r.
- Zarządzenie nr 03/2014 Rektora Uniwersytetu Opolskiego z dnia 06 lutego 2014 r. w sprawie: wzorów dyplomów ukończenia studiów w Uniwersytecie Opolskim.
- Zarządzenie nr 06/2014 Rektora Uniwersytetu Opolskiego z dnia 24 lutego 2014 w sprawie: zmiany zasad odbywania zajęć z wychowania fizycznego przez studentów Uniwersytetu Opolskiego.
- Zarządzenie nr 13/2014 Rektora Uniwersytetu Opolskiego z dnia 14 kwietnia 2014 w sprawie: utworzenie studiów doktoranckich w zakresie matematyki na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki Uniwersytetu Opolskiego.
- Zarządzenie nr 14/2014 Rektora Uniwersytetu Opolskiego z dnia 14 kwietnia 2014 w sprawie: utworzenie studiów doktoranckich w zakresie chemii na Wydziale Chemii Uniwersytetu Opolskiego.
- Zarządzenie nr 15/2014 Rektora Uniwersytetu Opolskiego z dnia 29 kwietnia 2014 w sprawie: zasad nauczania języków obcych w Studium Języków Obcych Uniwersytetu Opolskiego.

- Zarządzenie nr 36/2014 Rektora Uniwersytetu Opolskiego z dnia 18 września 2014 w sprawie: zmiany w sposobie organizacji pracy oraz odpowiedzialności poszczególnych osób, komórek organizacyjnych i grup pracowniczych związanych z prowadzeniem przebiegu studiów z wykorzystaniem systemu USOS.

III. Działania Uczelnianej Komisji ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia

Działania związane z doskonaleniem jakości kształcenia w roku objętym sprawozdaniem koncentrowały się na takich pracach jak:

- planowanie strategii działań i opracowywanie odpowiednich regulaminów i procedur na rzecz doskonalenia jakości kształcenia w Uniwersytecie,
- analiza wniosków wynikających z oceny jakości dydaktyki w Uniwersytecie,
- inicjowanie podejmowania działań przez jednostki Uniwersytetu na rzecz poprawy jakości kształcenia,
- przeprowadzanie okresowego przeglądu programów nauczania i ich zgodności z obowiązującymi aktami prawnymi,
- analiza zgodności procesu kształcenia w Uniwersytecie z obowiązującymi obecnie Krajowymi Ramami Kwalifikacji,
- analiza efektów kształcenia i kompetencji nabytych podczas studiów w Uniwersytecie przez jej absolwentów i formułowanie wynikających z tego wniosków,
- monitorowanie wprowadzania nowych programów nauczania w Uniwersytecie,
- planowanie działań służących podnoszeniu kwalifikacji dydaktycznych nauczycieli akademickich,
- nadzorowanie merytoryczne i współpraca z wydziałowymi zespołami doskonalenia jakości kształcenia oraz jednostkami ogólnouczelnianymi prowadzącymi działalność dydaktyczną tj.: Wydziałem Ekonomicznym, Wydziałem Filologicznym, Wydziałem Historyczno-Pedagogicznym, Wydziałem Matematyki, Fizyki i Informatyki, Wydziałem Przyrodniczo-Technicznym, Wydziałem Chemii, Wydziałem Teologicznym, Wydziałem Prawa i Administracji, Centrum Edukacji Ustawicznej, Studium Języków Obcych, Studium Wychowania Fizycznego i Sportu.

Analiza sprawozdań sporządzonych przez wydziałowe komisje ds. doskonalenia jakości kształcenia pozwala na sformułowanie następujących wniosków:

- wszystkie rady wydziałów oraz rady jednostek ogólnouczelnianych prowadzące działalność dydaktyczną przyjęły w roku akademickim 2013/2014 uchwały w sprawie wewnętrznego systemu doskonalenia jakości kształcenia,

- prace nad wewnętrznymi systemami doskonalenia jakości kształcenia prowadzono w odniesieniu do misji, strategii i koncepcji kształcenia jednostek, które pozostają w zgodności z koncepcją kształcenia, misją i strategią Uniwersytetu Opolskiego,
- działania koncentrowały się na pracach związanych z dostosowaniem dotychczas funkcjonujących rozwiązań do ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i przepisów wykonawczych.

IV. Działania Uczelnianej Komisji ds. Oceny Jakości Kształcenia

Uczelniana Komisja ds. Oceny Jakości Kształcenia swoje regulaminowe działania koncentrowała na analizie informacji związanych z realizacją :

- ankietyzacji,
- hospitacji zajęć,
- praktyk studenckich,
- badania losów absolwentów,
- uzyskiwania opinii absolwentów wydziału o przebiegu odbytych studiów,
- uzyskiwania opinii pracodawców o poziomie zatrudnionych absolwentów,
- przygotowania propozycji działań na rzecz poprawy jakości kształcenia

W roku akademickim 2013/2014 podjęto prace nad opracowaniem regulaminu hospitacji zajęć dydaktycznych i wzoru karty hospitacji. Efekt tych prac znalazł wyraz w Zarządzeniu nr 47/2014 Rektora Uniwersytetu Opolskiego z dnia 17 listopada 2014 r. w sprawie: wprowadzenia Regulaminu hospitacji zajęć dydaktycznych oraz wzoru kwestionariusza hospitacji zajęć w Uniwersytecie Opolskim. Ponadto opracowano i wdrożono procedurę hospitacji zajęć w Uniwersytecie Opolskim SDJK - O - U12. W roku akademickim 2013/2014 opracowano i wdrożono dwanaście procedur doskonalenia jakości kształcenia oraz podjęto prace nad opracowaniem Uczelnianej Księgi Jakości Kształcenia.

Analiza sprawozdań sporządzonych przez wydziałowe komisje ds. oceny jakości kształcenia, pozwala na sformułowanie następujących wniosków:

- wszystkie wydziały oraz jednostki ogólnouczelniane prowadzące działalność dydaktyczną podjęły prace nad wprowadzeniem i doskonaleniem systemu oceny jakości kształcenia,
- wszystkie wydziały oraz jednostki ogólnouczelniane prowadzące działalność dydaktyczną w sposób poprawny wykonywały regulaminowe zadania i zalecenia Uczelnianej Komisji ds. Oceny Jakości Kształcenia.

V. Propozycje działań na rzecz poprawy jakości kształcenia.

Postępujący niż demograficzny będzie powodował narastającą w coraz większym stopniu dysproporcję pomiędzy rozbudowaną w skali kraju podażą usług w zakresie szkolnictwa wyższego a słabnącym popytem na te usługi. Aby zmniejszyć te dysproporcje Uniwersytet Opolski powinien podejmować działania zmierzające do doskonalenia jakości kształcenia wykorzystując swój potencjał naukowo-dydaktyczny. Uczelniany Zespół Doskonalenia Jakości Kształcenia stoi na stanowisku, iż należy w tym celu:

- zobowiązać wszystkie jednostki dydaktyczne uczelni do podjęcia prac nad dostosowaniem programów nauczania do oczekiwań i potrzeb rynku pracy oraz preferencji potencjalnych przyszłych studentów,
- podniesienie stopnia spójności systemu zapewniania jakości kształcenia na poziomie wydziałów oraz na poziomie jednostek składowych w wypadku wydziałów złożonych z jednostek realizujących odrębne kierunki studiów,
- przeprowadzanie kompleksowych analiz dotyczących głównych obszarów zapewniania jakości kształcenia, ułatwiający okresową weryfikację funkcjonalności wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w jednostce,
- przedstawianie w rocznych, wydziałowych raportach skuteczności opracowanych przez jednostki mechanizmów sprawdzania czy i w jakim stopniu efekty kształcenia sformułowane dla danego programu studiów są w rzeczywistości osiągnięte w wyniku realizacji procesu dydaktycznego,
- dostosowanie wszystkich programów kształcenia do zapisów Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i Rozporządzenia MNiSW z dnia 3 października 2014 r. zgodnie z harmonogramem prac zapisanych w uchwale Senatu UO nr 83/ 2012-2016 z dnia 27 listopada 2014 w sprawie dostosowywania programów kształcenia zgodnych z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego,
- w związku z tworzeniem nowych kierunków studiów zwiększenie/przesunięcia kadrowe/ zatrudnienia w niektórych jednostkach w celu zapewnienia stabilnego minimum kadrowego i wysokiej jakości kształcenia,
- systematycznie aktualizowanie stron internetowych wszystkich jednostek UO,
- poprawę jakościową i ilościową infrastruktury dydaktycznej,
- doposażenie pracowni komputerowych i pracowni specjalistycznych w sprzęt i specjalistyczne oprogramowanie,

- podjęcie prac związanych z przygotowaniem obcojęzycznej oferty kursów/ modułów zajęć w ramach kierunków prowadzonych przez UO w celu uatrakcyjnienia oferty edukacyjnej i pozyskania kandydatów- obcokrajowców,
- podjęcie działań mających na celu organizację szkoleń doskonalących znajomość języka angielskiego wśród nauczycieli akademickich, pracowników obsługujących tok studiów oraz pracowników jednostek mających bezpośredni kontakt ze studentami cudzoziemcami,
- zintensyfikowanie działań na rzecz zwiększania świadomości wśród studentów i absolwentów oraz pracowników uczelni dotyczącej zasadności prowadzenia stałego monitoringu karier zawodowych absolwentów studiów wyższych,
- systematyczna aktualizacja wiedzy wynikającej z wprowadzania nowych przepisów prawnych w zakresie funkcjonowania szkolnictwa wyższego, konieczności włączania pracowników dydaktycznych w przygotowanie procesu kształcenia – wykłady dla pracowników,
- rzetelne przedstawianie w rocznych, wydziałowych raportach sposobów wywiązywania się z zaleceń UZDJK.

Z analizy danych zawartych w sprawozdaniu Uczelnianej Komisji ds. Oceny Jakości Kształcenia wynika, że propozycje działań na rzecz poprawy jakości kształcenia składane przez wydziały i jednostki ogólnouczelniane prowadzące działalność dydaktyczną są następujące:

- prowadzenie i ciągłe doskonalenie istniejącego systemu hospitacji,
- wzmocnienie analizy losów absolwentów oraz pozyskiwania opinii pracodawców na temat poziomu wiedzy absolwentów,
- usprawnienie efektywności przekazywania informacji z poziomu poszczególnych instytutów/katedr/zakładów do władz wydziałów i wydziałowych komisji do spraw oceny jakości kształcenia,
- poszerzenie oferty miejsc, gdzie można odbywać praktyki studenckie,
- wzmocnienie promocji praktyk dodatkowych (organizowanie spotkań informacyjnych, plakaty, ulotki, „marketing szeptany”),
- pozyskanie środków na finansowanie praktyk, tak aby studenci nie musieli szukać innego źródła utrzymania podczas praktyk,
- rozwijanie badań dot. opinii absolwentów UO o odbytych studiach oraz monitoringu karier zawodowych absolwentów.

VI. Wnioski i rekomendacje

Realizacja prac związanych z wdrożeniem Uczelnianego Systemu Doskonalenia Jakości Kształcenia na Uniwersytecie Opolskim rozpoczęła się w ostatnich dniach lutego 2014 r. Całość została zakończona i zaakceptowana przez władze uczelni w lipcu 2014 r., czyli po zakończeniu zajęć dydaktycznych, po sesji egzaminacyjnej, w okresie rozpoczynania się urlopów wypoczynkowych. Dynamika procesu budowania Systemu Doskonalenia Jakości Kształcenia na Uniwersytecie Opolskim nie pozwoliła na wdrożenie procedur jeszcze w czasie trwania poprzedniego roku akademickiego. Konsekwencją tego są niepełne sprawozdania otrzymane z poszczególnych wydziałów i jednostek ogólnouczelnianych prowadzących działalność dydaktyczną. Nie uwzględniają one wszystkich form i poziomów studiów, doktorantów i słuchaczy wszelkiego rodzaju form kształcenia ustawicznego. W przyszłości należałoby zintensyfikować realizację systemu akumulacji i transferu punktów ECTS i monitorowania systemu przy uwzględnieniu opinii studentów, doktorantów i słuchaczy. Nie wszystkie rady wydziałów miały również możliwość zatwierdzenia sprawozdań przed ostatecznym terminem sporządzenia niniejszego dokumentu.

Wielość podjętych działań i nowych zadań w tak krótkim terminie (należy jeszcze raz zaznaczyć, że proces wdrażania nowego systemu doskonalenia jakości kształcenia obejmował siedem miesięcy roku akademickiego 2013/2014 , w tym okres wakacyjny) wywołało małe zamieszanie i zaniepokojenie w społeczności akademickiej. Niemniej jednak większość jednostek Uniwersytetu Opolskiego zrealizowało przyjęte zadania i założenia nowego Systemu Doskonalenia Jakości Kształcenia.

Z analizy sprawozdań nadesłanych z poszczególnych wydziałów i jednostek ogólnouczelnianych prowadzących działalność dydaktyczną wynika, że poważną trudność w prawidłowym realizowaniu zadań USDJK stanowi skuteczne upowszechnianie informacji o systemowych rozwiązaniach na rzecz doskonalenia jakości kształcenia wprowadzanych na Uniwersytecie Opolskim. Wprawdzie utworzono stronę internetową, na której podaje się aktualności dotyczące USDJK, jednak nie wszyscy pracownicy uczelni, studenci oraz przedstawiciele otoczenia społecznego zapoznali się z zamieszczonymi na niej informacjami. Ponadto nie wszyscy członkowie Uczelnianego Zespołu Doskonalenia Jakości Kształcenia jak i komisji działających w jej strukturach, mają pełną świadomość zadań przyjętych do realizacji. Istnieje jeszcze pewien chaos informacyjny i kompetencyjny w tym zakresie.

W związku z powyższym celowe jest:

- stworzenie i opublikowanie na stronie internetowej Uniwersytetu Opolskiego w zakładce Jakość Kształcenia harmonogramu prac projakościowych na rok akademicki

2014/2015, między innymi po to, aby uniknąć opóźnień, jakie obserwowaliśmy w minionym roku akademickim w składaniu sprawozdań.

- Wzmocnić promocję i edukację na temat działań projakościowych.

Promocja i edukacja w tym zakresie to obecnie jedno z pilniejszych zadań do wykonania przez przewodniczących poszczególnych komisji, do realizacji w porozumieniu z Pełnomocnikiem Rektora UO ds. Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Opolskim. Być może pomocne byłoby lepsze wykorzystanie stron www poszczególnych jednostek UO, które oprócz odesłania do informacji ogólnych, dotyczących Uczelnianego Systemu Doskonalenia Jakości Kształcenia, w sposób przejrzysty, czytelny i zarazem promujący, pokazywały konkretne działania jednostek na rzecz doskonalenia jakości kształcenia. Za wzór można przyjąć np. strony Wydziału Filologicznego czy Wydziału Przyrodniczo-Technicznego.

Analiza sprawozdań pokazuje, że powszechne i traktowane już jako niezbędne i oczywiste są badania ankietowe dotyczące opinii studentów na temat zajęć. Coraz częściej wyniki badań są przedmiotem namysłu prowadzących oceniane zajęcia oraz ich zwierzchników. Są omawiane i stanowią podstawę decyzji zmierzających do utrzymania wysokiego poziomu dydaktyki. Coraz częściej wskazuje się na konieczność kształcenia doktorantów i młodych nauczycieli akademickich w zakresie dydaktyki szkoły wyższej i metodyki nauczania.

Z drugiej strony ciągle jeszcze dominuje przeświadczenie, że wieloletnia praktyka nauczycielska równoważy niedostatki przygotowania pedagogicznego. W jednostkach prowadzących działalność dydaktyczną nie prowadzi się żadnych form doskonalenia kompetencji dydaktycznych dla nauczycieli akademickich. Jediną reakcją na negatywną ocenę pracownika wystawioną przez studentów jest rozmowa z nim, a formą wsparcia są (powinny być) hospitacje prowadzonych zajęć i omawianie ich z osobą hospitowaną. Choć jak wynika z analizy nadesłanych sprawozdań zwyczaj hospitowania zajęć nie został jeszcze zaakceptowany przez naszą społeczność akademicką, bo są one w przeważającej większości wydziałów prowadzone raczej w wymiarze symbolicznym.

Dużą wagę przywiązuje się natomiast do realizacji praktyk studenckich. W sprawozdaniach są wyraźne sygnały, że są one monitorowane i dobrze dokumentowane. Każda jednostka posiada instrukcję praktyki, zwykle formularz oceny przebiegu praktyki oraz wyznaczonego opiekuna na UO i w placówce, gdzie praktyka jest realizowana. Należy jednak, co jest sygnalizowane w sprawozdaniach, dołożyć większych starań (sądzę, że leży to głównie po stronie opiekunów praktyk na UO) w pozyskiwaniu nowych miejsc odbywania praktyk. Studenci mają bowiem czasami problem ze znalezieniem instytucji, która zechciałaby przyjąć

ich na praktykę. Monitorowanie praktyk, analiza miejsca odbywania praktyk oraz ich przebiegu może być wykorzystana, jako narzędzie pomiaru i diagnozy edukacyjnej zgodnej z wymogami lokalnego rynku pracy.

Bardzo rzadkie są przykłady badania opinii absolwentów na temat zakończonych studiów oraz podejmowania konsultacji i analiz dotyczących zewnętrznych, pozauniwersyteckich interesariuszy, pracodawców. Niezbędne jest bardziej uważne przyjrzenie się tej sytuacji i skorzystanie z dobrych praktyk, które można znaleźć także na naszej uczelni. Należałoby także zintensyfikować prace na rzecz środowiska lokalnego, zawierać umowy o współpracy naukowo-dydaktycznej i organizacyjnej z jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami społecznymi.

Opracowanie końcowe: dr Maria Bucka, Pełnomocnik Rektora UO ds. Jakości Kształcenia